

УДК 330.322.01:637.1

Якимчук Т. В.

Національний університет харчових технологій

ГОТОВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ

У статті розглянуто основні фактори, які впливають на успішну реалізацію інвестиційної стратегії підприємств молочної галузі. Визначено складові оцінки готовності підприємств до реалізації інвестиційної стратегії. Розрахунок показників для кожної складової дозволить більш обґрунтовано обирати об'єкти інвестування та підвищити ефективність реалізації інвестиційної стратегії.

Ключові слова: інвестиційна стратегія, інвестиційний проект, показники, готовність підприємства, молочно галузь, об'єкти інвестування.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання більш вагомими у сфері управління інвестиціями стають питання своєчасного прийняття обґрунтованих стратегічних рішень, які можуть вирішально вплинути на життєдіяльність підприємств. Нині підвищена увага до питань визначення доцільності реалізації обраних інвестиційних проектів у складі інвестиційної стратегії чи до їх заміни пов'язана з погіршенням умов функціонування підприємств, із загостренням проблем залучення інвестиційних коштів та з підвищенням ризику інвестування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових економічних роботах таких науковців як І.О. Бланк, В.Г. Федоренко, А.А. Пересада, Т.В. Майорова, О.М. Ястремська, Н.А. Хрущ, Л.М. Борщ, Т.О. Фролова, О.В. Савчук, В.С. Марцін та ін. було досліджено різні аспекти інвестування, зокрема розглянуто сутність інвестиційної стратегії та її роль в діяльності підприємств, принципи та механізми формування інвестиційної стратегії, досліджено питання вибору та реалізації інвестицій тощо.

Попри значну увагу науковців до питань інвестування, сьогодні відкритим питанням залишається підвищення ефективності реалізації інвестиційної стратегії.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Достатнє методичне підґрунтя, яке б дозволило коректувати інвестиційну стратегію при зміні умов функціонування підприємств, обґрунтовано обирати об'єкти інвестування, враховуючи особливості діяльності підприємств, відсутнє. Тому виникає потреба у додаткових дослідженнях.

Метою роботи є дослідження основних факторів ефективної реалізації інвестиційної стратегії підприємств молочної галузі та розробка пропозицій стосовно визначення готовності підприємств до реалізації інвестиційної стратегії.

Для досягнення поставленої мети було використано такі наукові методи, як аналіз, узагальнення, описовий метод та ін.

Виклад основного матеріалу. На ефективність впровадження стратегії, крім поступового успішного виконання запланованих дій, впливають такі фактори [1, с. 23]:

- цілі, які повинні бути простими, погодженими та довгостроковими;
- розуміння конкурентного навколишнього середовища;
- об'єктивна оцінка ресурсів, яка дозволить ефективно використати сильні сторони та захистити слабкі місця підприємства.

Вищерозглянуті фактори мають важливе значення при формуванні чи/та корегуванні інвестиційної стратегії, у процесі пошуку та при

затвердженні інвестиційних проектів. Адже обґрунтований вибір об'єктів інвестування – складова успіху в досягненні загальних стратегічних цілей будь-якого промислового підприємства, що пов'язано з ризиками та особливостями реалізації реальних інвестиційних проектів. Останні переважають в діяльності підприємств молочної галузі, більше ніж 80% об'єктів інвестування яких – це основні засоби (придбання нового обладнання, машин, модернізація ліній, реконструкція приміщень тощо) [2].

Всі вищевказані фактори необхідно брати до уваги при визначенні готовності підприємства до реалізації інвестиційної стратегії. Розглянемо ці фактори з урахування особливостей діяльності підприємств молочної галузі.

Цілі інвестиційної стратегії, як однієї з функціональних стратегій підприємства, повинні бути узгоджені з цілями загальної та інших функціональних стратегій. Відповідно до основних видів діяльності підприємств молочної галузі доречно виокремлювати, крім досліджуваної, ще фінансову та виробничу функціональні стратегії. Тож загальні стратегічні цілі деталізуються і поділяються на інвестиційні, фінансові та виробничі стратегічні цілі, які узгоджуються між собою та доводяться до працівників конкретних підрозділів.

Сформовані цілі повинні бути підкріплені відповідними ресурсами. В іншому випадку підприємство не в змозі буде реалізувати обрану інвестиційну стратегію. Доступні ресурси розподіляються між інвестиційними проектами таким чином, щоб можна було досягти загальних стратегічних цілей підприємства з найвищим рівнем ефективності.

Отже, враховуючи місце інвестиційної стратегії в стратегічному наборі підприємства, пропонуємо визначати готовність підприємств молочної галузі до реалізації інвестиційної стратегії за трьома складовими, які відображають узгодженість загальної та функціональних стратегій підприємств з інвестиційною. До цих складових належать:

- виробнича, яка дозволяє визначити слабкі місця та обґрунтовано обрати об'єкти інвестування, щоб покращити результати основної діяльності і створити можливості для збільшення прибутковості;
- фінансова, яка дозволяє оцінити наявні грошові кошти та можливість підприємств залучати ззовні додаткові фінансові ресурси, які є основою для здійснення інвестицій;
- управлінська, яка дає можливість оцінити ефективність прийнятих управлінських рішень стосовно використання наявного потенціалу підприємств.

Виробнича, фінансова та управлінська складові набувають більшої вагомості на певному етапі розвитку досліджуваної стратегії та потребують від-

повідних управлінських рішень підприємства для підготовки його до реалізації обраної інвестиційної стратегії.

Інвестиційна стратегія протягом періоду свого існування проходить через ряд стадій (етапів), характерних будь-якому життєвому циклу економічних об'єктів, процесів та систем. До цих стадій, як правило, належать зародження, зростання, зрілість

та спад. На кожній з них відповідно до особливостей умов реалізації інвестиційної стратегії керівництво підприємства повинно акцентувати увагу на певному виді діяльності (виробництво, фінансування чи управління) для досягнення поставлених загальних стратегічних цілей. Взаємозв'язок між стадіями життєвого циклу інвестиційної стратегії та необхідними управлінськими рішеннями показано у таблиці 1.

Варто зауважити, що на будь-якій стадії свого розвитку інвестиційна стратегія може бути скорегована відповідно до вимог середовища її існування. Зміни умов господарювання чи поява нових можливостей, загроз можуть вимагати внесення коректив у загальну стратегію розвитку підприємства і, відповідно, у інвестиційну стратегію. Оцінка складових готовності підприємства до реалізації нового інвестиційного проекту в межах інвестиційної стратегії виступає вагомим чинником у прийнятті управлінських рішень. Результатом такої оцінки є програма, в якій визначаються шляхи удосконалення складових та підприємства в цілому як бази для реалізації інвестиційної стратегії.

Складові готовності підприємства до реалізації інвестиційної стратегії можна порівнювати за допомогою кількісних та якісних показників. Оскільки у науковій економічній літературі єдиного переліку показників, які б характеризували ефективність управління інвестиційною стратегією чи дозволяли б обрати інвестиційний проект не існує, то ми визначили показники для кожної складової (табл. 2).

Кожну складову готовності підприємства до реалізації інвестиційної стратегії доречно порівняти з відповідним показником конкурентного навколишнього середовища (з вимогливістю зовнішнього середовища) для визначення достатності даного рівня готовності умовам функціонування підприємств (рис. 1).

Складові готовності підприємства до реалізації інвестиційної стратегії можуть бути на низькому, середньому чи високому

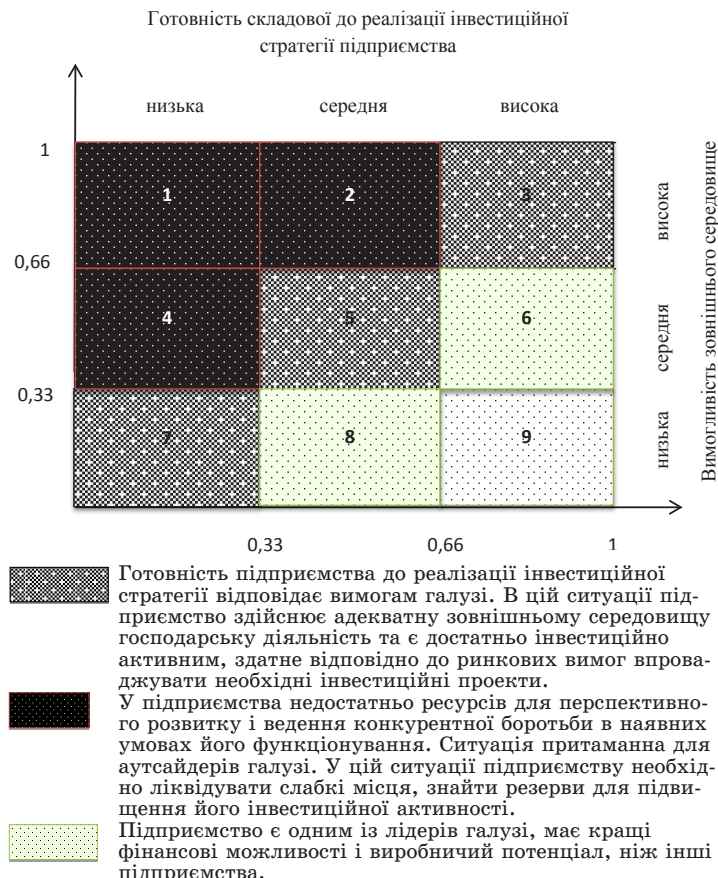

Рис. 1. Матриця спрямування управлінських рішень щодо удосконалення діяльності підприємства для підвищення ефективності інвестування

Джерело: розроблено і побудовано автором

Таблиця 1

Взаємозв'язок управлінських рішень та стадій життєвого циклу інвестиційної стратегії підприємства

Стадія життєвого циклу інвестиційної стратегії	Характеристика стадії	Характеристика основних управлінських рішень	Найбільш значуща складова
Зародження	На цій стадії підприємство знаходить нову інвестиційну ідею і для її досягнення формує нову інвестиційну стратегію або корегує наявну. У цей час зростає потреба в інвестиційних витратах, змінюється структура і обсяги виробництва, може виникнути опір змінам з сторони працівників підприємства.	Пошук та селекція інвестиційних проектів, формування відповідної виробничої програми, забезпечення достатнього обсягу капіталу для реалізації інвестиційних стратегічних цілей, організація роботи всіх підрозділів.	Фінанси, виробництво, управління
Зростання	На цій стадії відбувається розширення, удосконалення діяльності підприємства за рахунок поступового впровадження та реалізації обраних інвестиційних проектів. Підприємство починає отримувати чисті грошові потоки від реалізації інвестиційних проектів.	Оптимальне поєднання різних джерел фінансування для реалізації всіх інвестиційних проектів в межах сформованої інвестиційної стратегії.	Фінанси
Зрілість	Сповільнюється впровадження обраних інвестиційних проектів, оскільки більша частина з них вже експлуатується. Підприємство ще продовжує отримувати грошові потоки від інвестиційних проектів.	Забезпечення найбільш ефективної експлуатації впроваджених інвестиційних проектів шляхом адаптації виробництва до потреб споживачів.	Виробництво
Спад	На цій стадії відбувається інвестування досягнутого рівня виробництва, підтримання досягнутих позицій підприємства на ринку.	Пошук нових можливостей для подальшого розвитку діяльності підприємства.	Управління

Джерело: побудовано автором

Таблиця 2

Показники складових готовності підприємства до реалізації інвестиційної стратегії

Складова	Група показників	Показники
Управлінська	Показники рівня витрат на управлінську діяльність підприємства	Коефіцієнт співвідношення адміністративних витрат і чистого доходу (виручки) від реалізації продукції. Коефіцієнт співвідношення витрат на збут і чистого доходу (виручки) від реалізації продукції. Коефіцієнт співвідношення інших операційних витрат і чистого доходу (виручки) від реалізації продукції.
	Показники ефективності діяльності підприємства, пов'язані з інвестуванням	Коефіцієнт рентабельності активів. Коефіцієнт рентабельності основних засобів. Коефіцієнт оборотності активів.
	Показники ефективності інвестування	Коефіцієнт співвідношення темпів росту чистого прибутку до темпів росту чистого руху коштів від інвестиційної діяльності. Коефіцієнт рентабельності інвестицій. Коефіцієнт рентабельності інвестиційної діяльності. Коефіцієнт доходності інвестиційних витрат. Окупність капіталу.
	Готовність працівників підприємства до стратегічних змін	Рівень розуміння працівниками підприємства напрямів їх подальшого розвитку відповідно до вимог сучасного стану НТП. Рівень розуміння працівниками наслідків впливу різних факторів середовища на діяльність підприємства. Рівень бажання і вмінь працівників пройти через стратегічні зміни у діяльності підприємства.
	Здатність керівництва здійснювати стратегічні зміни	Рівень координації між керівниками та співробітниками відділів, які беруть участь у реалізації стратегічного вибору. Наявність системних досліджень економічного стану підприємства та його зовнішнього середовища. Наявність досвіду та управлінських навичок успішного проведення стратегічних змін на підприємстві. Рівень задоволеності всіх зацікавлених сторін.
Виробнича	Показники ефективності основної діяльності підприємства	Коефіцієнт рентабельності продажу. Коефіцієнт рентабельності основної діяльності. Фондоввідача основних засобів. Фондоввідача необоротних активів. Коефіцієнт рентабельності оборотних активів.
	Показники стану основних елементів виробничого процесу	Продуктивність праці. Коефіцієнт зносу основних засобів. Матеріаломісткість продукції. Фондоозброєність. Витрати на 1 грн реалізованої продукції.
Фінансова	Показники фінансового стану підприємства	Коефіцієнт автономії (незалежності). Коефіцієнт співвідношення власних і позикових коштів підприємства. Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу. Коефіцієнт маневреності власних коштів. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості.
	Показники, що характеризують наявність коштів та ліквідність підприємства	Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття). Чистий прибуток. Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування. Чистий оборотний капітал.

Джерело: побудовано автором

рівні, що вимагатиме від керівництва підприємства адекватних конкурентному середовищу дій для підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку та для ліквідації негативного впливу чинників середовища.

Висновки і пропозиції. На підприємствах молочної галузі протягом останніх років об'єкти інвестування обирались не на інноваційній основі, відбувалось нераціональне використання інвестиційних ресурсів. Частина підприємств галузі неефективно використовувала свої активи, поступово зменшувалась ефективність управління ресурсів, спостерігалось зростання дефіциту фінансових ресурсів тощо. Все це обумовлює необхідність приймати обґрунтовані управлінські рішення в процесі реалізації інвестиційної стратегії. Тому було запропоновано аналізувати основні види діяльності підприємства та порівнянні з галузевими показниками визначати достатність готовності складових до реалізації інвестиційної стратегії.

Розроблена оцінка готовності підприємства за трьома складовими дозволяє визначити найбільш слабкі сторони у реалізації інвестиційної стратегії у попередньому періоді для досліджуваного підприємства. На основі аналізу всіх складових та всіх розрахованих показників можна визначити найбільш вагомі фактори негативного впливу та знайти шляхи для їх усунення. Це в подальшому дозволить ефективніше реалізовувати нову чи скореговану інвестиційну стратегію.

Підсумовуючи, варто зазначити, що практичне використання зазначеної оцінки дозволить обґрунтовано обирати інвестиційні проекти у стратегію та визначати шляхи її реалізації, покращити якість управління стратегією, знизити фінансові та часові витрати. Оцінка складових реалізації інвестиційної стратегії підприємства буде використана в подальшому для розробки обґрунтованих рекомендацій стосовно удосконалення управління інвестиційною стратегією на підприємствах молочної галузі.

Список літератури:

1. Грант Р.М. Современный стратегический анализ / Р.М. Грант. – 5-е изд. – СПб.: Питер, 2008. – 560 с.
2. Статистична інформація щодо основних показників соціально-економічного, демографічного розвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Якимчук Т. В.

Национальный университет пищевых технологий

ГОТОВНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ МОЛОЧНОЙ ОТРАСЛИ К РЕАЛИЗАЦИИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ СТРАТЕГИИ

Резюме

В статье рассмотрены основные факторы, которые влияют на успешную реализацию инвестиционной стратегии предприятий молочной отрасли. Определены составляющие оценки готовности предприятий к реализации инвестиционной стратегии. Расчет показателей для каждой составляющей позволит более обоснованно выбирать объекты инвестирования и повысить эффективность реализации инвестиционной стратегии.

Ключевые слова: инвестиционная стратегия, инвестиционный проект, показатели, готовность предприятия, молочная отрасль, объекты инвестирования.

Yakymchuk T. V.

National University of Food Technologies

READINESS OF DAIRY INDUSTRY ENTERPRISES TO THE IMPLEMENTATION OF INVESTMENT STRATEGY

Summary

The main factors that affect on the successful implementation of the investment strategy of the dairy industry enterprises are considered in the article. The components for evaluation of the readiness of enterprises to implementation of the investment strategy are determined. Calculation of indicators for each component will allow more reasonable to select investment objects and improve the efficiency of the investment strategy.

Keywords: investment strategy, investment project, indicators, readiness of enterprise, dairy industry, and investment objects.